

condicions laborals en neteja guia

★ federació de serveis

condicions laborals en neteja **guia**

edita:

federació de serveis de la intersindical-csc

del contingut:

federació de serveis de la confederación intersindical galega

federació de serveis de la intersindical-csc

2007 - federació de serveis - intersindical-csc

usec@intersindical-csc.org

Condicions de treball als serveis de neteja

A la Unió Europea el servei de neteja és una activitat gens apreciada, físicament exigent, organitzada i gestionada malament, que és duta a terme, fonamentalment, per dones. Però és un servei indispensable i de gran importància per a la salut col·lectiva, en especial a instal·lacions mèdiques i quirúrgiques, laboratoris d'alta tecnologia, ambients per a la canalla, serveis de cuina i hostaleria en general i, de manera poc visible, al conjunt dels centres de treball i establiments comercials de tota mena a casa nostra.

Quan es treballa adequadament, el servei de neteja aporta avantatges econòmics en perllongar la vida d'edificis i instal·lacions i, a més, contribueix a aconseguir un entorn laboral agradable i productiu.

La neteja professional és una de les ocupacions més freqüents a la Unió Europea. Gairebé tres milions de persones són empleades a temps complet per empreses privades i públiques en aquest subsector econòmic. Gairebé un 95% de les persones empleades al sector són dones i, d'aquestes, al voltant de la meitat són integrades dins de la franja d'edat superior als 45 anys. És aquesta darrera franja de treballadores la qual agrupa les persones més afectades per la progressiva reducció de capacitat de treball i per la incidència de períodes d'absentisme més o menys llargs, així com per la necessitat de recórrer amb més freqüència a consulta mèdica.

Les causes més comunes de baixa laboral són les lesions musculoesquelètiques, erupcions cutànies a mans i braços, esgotament extrem per causa laboral i la pèrdua general de forma física i salut. Aquestes problemàtiques són generalment agreujades per altres desavantatges professionals com poden ser la manca de respecte i reconeixement, salaris baixos i baix nivell de formació i ensinistrament vocacional.

L'any 1995, sota l'assistència de la Comissió Europea, es va iniciar un projecte d'investigació multidisciplinària de quatre anys de durada centrat sobre la prevenció i la salut al camp dels serveis de neteja. L'objectiu era investigar els riscos relacionats amb la neteja dins del marc de la Unió Europea, tot examinant el paper d'incidència de les condicions de treball i les característiques pròpies dels problemes de salut, cercant mètodes per a eradicar i mitigar els riscos abans exposats.

Al projecte hi participaren persones expertes d'Alemanya, Finlàndia, Dinamarca i Itàlia, amb alguns contactes amb especialistes del Regne Unit i de l'estat espanyol.

El projecte va dividir-se en tres parts:

1.- Ergonomia i estrès psicosocial.

Quan es dissenyen els edificis es para poca atenció a les necessitats de manteniment i neteja. Els racons de difícil neteja i l'ús de materials que s'embruten amb facilitat tendeixen a agreujar la tensió del treball de neteja, a més de generar despeses addicionals.

Recentment s'han desenvolupat millores tecnològiques als equips de neteja, però s'ha parat poca atenció a les seves condicions ergonòmiques; un exemple d'això és la carència d'antropometria i l'ús de mètodes humits que comporten més exigència des del punt de vista física que no pas els secs i que generen amb freqüència problemes cutanis.

A més de la disposició d'equips i l'aplicació de mètodes adequats des de la perspectiva de l'ergonomia, cal considerar els factors de competència i motivació per part de treballadors i treballadores. Aquests elements, bàsics per a la salut mental i física de les persones que hi treballen, no es garanteixen en persones amb contractes temporals a temps parcial que han rebut una formació insuficient o, senzillament, mai no l'han rebuda.

Al serveis de neteja existeixen nombrosos riscos psicosocials. En general, les persones que hi treballen disposen de poques oportunitats d'intervenir a l'organització i d'influir a la implantació de ritmes i normes de treball. Tampoc no seleccionen els seus equips professionals, maquinària o grups on treballen. No tenen oportunitats de progrés professional i disposen de pocs avantatges i incentius laborals. Manca,

també, suport per part dels supervisors i les supervisoras.

El treballador i la treballadora de neteja suporta una considerable càrrega als seus sistemes cardiovascular i musculoesquelètic. El problema s'agreuja amb l'assignació d'espais de treball cada cop més grans a cada treballador/a, la intensificació del ritme de treball i la decadència de la funció cardiovascular i la força muscular amb l'envelliment. Hauria de fer-se un esforç especial per a reduir els moviments extenuants i repetitius de braços així com males postures de treball.

2.- Salut, forma física i capacitat de treball

Els treballadors i les treballadores de neteja pateixen de diverses simptomatologies cutànies a mans i braços que s'atribueixen a l'ús de tècniques humides de treball, a una tendència a no utilitzar mesures de protecció i a la baixa qualitat d'aquestes.

Els i les netejadores són exposats a un risc elevat de malalties respiratòries i muculoesquelètiques, aquestes darreres arriben a assolir nivell suficients com per a afectar el rendiment laboral.

Moltes persones dedicades a aquest servei pateixen d'obesitat, fet que constitueix un factor que incrementa la càrrega física de caminar, pujar escales i manipulació de material de càrregues. Particularment en el cas de dones d'edat avançada no es dona l'equilibri necessari entre capacitat cardiovascular i muscular que demanen les tasques executades.

3.- Els factors de risc químic i el rendiment laboral

Existeixen al mercat un ampli espectre de productes químics per a neteja i eliminació de brutícia, així com per al manteniment general interior dels edificis. Malauradament encara és insuficient la informació científica disponible sobre els riscos que comporten per a la salut humana.

D'entre els agents considerats com a més perillosos destaquen els desinfectants i les ceras. L'evolució constant i sense aturador en el desenvolupament de nous productes dificulta estar al dia en quant als seus riscos i aplicar procediments que permetin millorar les propietats

ambientals dels agents netejadors. Aquests agents contenen, tot sovint, compostos d'hidrocarburs fàcilment degradants que poden ser motiu d'al·lèrgies.

la neteja aixeca quantitat importants de pols que es dispersen per l'atmosfera interior al nivell de l'aire respirable. Aquests nivells de pols també causen problemes per a la salut, tant per al personal de neteja com per a la resta de persones usuàries de l'edifici.

La neteja constitueix un valuós servei que és indispensable per a la salut de tothom.

Els i les treballadores d'aquest sector pateixen d'un seguit de problemes que afecten la seva capacitat de treball i la seva salut fins el punt que molts treballadors/des del sector es veuen forçats a optar per una jubilació avançada per motius de salut.

Al personal de neteja li manca reconeixement. La professió ha de ser valorada com una que requereix de destresa especialitzada, adopció seriosa de mesures d'organització i ergonomia planificades curosament.

Els procediments de neteja adequats ajuden a incrementar la capacitat de treball, amplien la durada de la vida dels edificis i tot això aporta avantatges d'ordre econòmic.

Finalment, arquitectes, enginyers i dissenyadors d'equips i eines tenen un ampli camp d'aportació a l'hora de dissenyar.

Perills d'infecció a les tasques de neteja

Determinat personal de neteja pot exposar-se a un considerable risc d'infecció a causa de la seva activitat professional. És el cas, a tall d'exemple, de les treballadores i treballadors de neteja, evacuació de residus i descontaminació a instal·lacions mèdiques i de laboratoris, tot i que aquest problema també es produeix en activitats com, per exemple, el manteniment d'estacions depuradores i instal·lacions d'aigües residuals.

Al camp sanitari la font d'infecció és per contacte directe amb les persones malaltes o per contacte amb material infectat, siguin aquests residus, instruments o peces de vestir que estiguin contaminades amb sang, saliva, secreció de ferides, excrements o orina.

Els tipus de malalties més comunes i importants que es produeixen entre el personal de neteja són:

1.- Hepatitis infecciosa de tipus B.

Juga un paper dominant entre el personal de sanitat. Tot i que les xifres de persones infectades ha experimentant un retrocés a causa de l'extensió de les immunitzacions actives inofensives (vacunes), encara és la malaltia més freqüent.

2.- Hepatitis de tipus A i no A/ no B (C, D, E, F i G).

La de tipus A desenvolupa, generalment, un procés menys greu i no deixa seqüeles posteriors, sent això possible des de l'existència de vacunació preventiva.

L'hepatitis noA / no B, de la mateixa manera que l'hepatitis de tipus B, pot penetrar a la circulació sanguínia mitjançant petites ferides i, freqüentment, a causa de petites punxades amb material contaminat. Ambdós tipus d'hepatitis provoquen els processos més greus, no sent excepcional que degenerin en una cirrosi mortal (5% a 10% d'hepatitis de tipus B i de fins i tot un 20% dels casos d'hepatitis no A / no B.

3.- Tuberculosi.

Els riscos més elevats de contagi es presenten a activitats de medicina pulmonar i instal·lacions de control de la funció pulmonar així com a consultes mèdiques de malalties pulmonars, quiròfans i laboratoris patològics i microbiològics.

4.- Malalties infantils.

Algunes d'elles són perilloses per a dones gestants ja que poden causar greus malformacions o la mort del fetus. En activitats de consulta i clíniques de pediatria, escoles bressol, escoles, etc..., a les quals és freqüent la presència del virus de la rubèola, el personal femení en edat de procrear ha de ser informat d'aquests possibles riscos.

5.- Virus VIH.

Causants de la síndrome d'immunodeficiència adquirida (SIDA), els virus d'immunodeficiència humana poden penetrar a l'organisme a través de petites lesions cutànies. Malauradament no existeixen prou dades estadístiques per a poder valorar el risc d'infecció a determinades activitats.

6.- D'altres riscos.

Poder presentar risc d'infecció alguns agents piògens, gèrmens intestinals, espores de fongs, etc... També poden transmetre's alguns agents patògens de malalties animals (antropozoonosi) a les consultes veterinàries i activitats d'aprofitament o ús de cossos d'animals.

Per a prevenir els riscos citats a les tasques de neteja, han d'adoptar-se algunes **mides de prevenció bàsiques**:

1.- Els treballadors i les treballadores han de ser correctament informats dels riscos i de les normes i mesures de prevenció existents. Així mateix, s'ha d'impartir la formació necessària per a superar les limitacions de feina del jovent i les mides de protecció de la maternitat.

2.- Les xeringues, cànules, etc... han de ser eliminades exclusivament dins de recipients tancats i irromplibles.

3.- Usar roba de protecció a la neteja i evacuació d'instal·lacions i objectes contaminats. Usar guants de canya alta, forts i impermeables per a evitar que qualsevol líquid arribi a l'avantbraç. Es recomana dur a

sota altres guants de cotó com a mida de confort per a usos prolongats. També pot ser necessari dur davantal i calçat impermeable.

4.- Desinfecció i neteja de les peces de roba de treball després del seu ús, no deixant mai indumentària o material brut a vestidors o dipòsits de roba nets.

5.- Neteja curosa, desinfectant i desengreixant de la pell, en particular les mans, després de la feina.

6.- Poden ser necessaris exàmens mèdics preventius específics abans d'iniciar l'activitat laboral i en intervals de 1 a 3 anys. De la mateixa manera es recomana exàmens de seguiment al primer i segon any posterior a deixar l'activitat.

El lleixiu: breu història i regulació tècnica i sanitària.

Breu història del lleixiu.

Al segle XVIII el químic francès Berthollet va arribar a la conclusió que el blanquejat de la roba assecada al sol era degut a l'acció de l'oxígen de la mateixa manera que ho era per l'acció del sol i la temperatura. Cercant de reproduir aquest efecte, perperà una solució d'hipoclorit que obtingué el mateix resultat.

Durat les dècades següents van descobrir-se les veritables virtuts d'aquest producte que el fan ser el desinfectant més poderós conegut.

Una breu cronologia del usos del lleixiu seria aquesta:

- 1790/1850: Es desenvolupa com a desinfectant.
- 1851/1900: Esdevé el principal aliat contra els recentment descoberts bacteris.
- 1901/1950: Combat per primer cop els brots de còlera.
- 1951/1999: S'estableix com a desinfectant més potent davant els rebrots dels virus.

Regulació tècnica i sanitària de lleixiu.

Extracte de la regulació:

S'entenen per lleixius les solucions d'hipoclorit alcalí, tal i com se produeixen per la indústria, inclouin o no els additius necessaris per a la seva sortida al mercat, essent el seu contingut en clor actiu no inferior a 35 gr/l ni superior a 100 gr/l.

En funció del seu contingut en clor actiu, es classifiquen en:

- Lleixiu:
Contingut no inferior a 35 gr/l ni superior a 60 gr/l, amb alcalinitat total màxima, expressada en òxid de sodi (Na_2O), del 9% en pes.
- Lleixiu concentrat:
Contingut en clor no inferior a 60 gr/l, ni superior a 100 gr/l amb alcalinitat total màxima de l'18% en pes.

L'hipoclorit emprat a la fabricació dels lleixius haurà de ser de grau de puresa tècnica i la matèria insoluble del mateix no ha d'excedir del 0'15%.

Manipulacions permeses i prohibides:

Per a que a un envàs de lleixiu pugui figurar l'etiqueta "Apta per a la desinfecció d'aigua potable" s'han de complir els requisits següents:

- Dilució del clor actiu no inferior a 35 gr/l ni superior a 60 gr/l.
- Proporció de substàncies, additius i impureses que mai no superarà els límits permesos per la Regulació Tècnico-Sanitària.
- El fabricant indicarà a l'etiqueta les instruccions d'ús oportunes per a que el consumidor obtingui una concentració de 3 mg de clor actiu per litre (3 parts per milió) de l'aigua a beure.
- L'hipoclorit i els additius usats per a la seva fabricació hauran d'estar autoritzats per a l'ús al tractament d'aigua potable de consum públic.
- El material dels envasos i el seu tancament hauran d'estar autoritzats per a l'ús alimentari.
- Tolerància de -7 i +10 per cent per a lleixius concentrats, amb finalitat d'evitar els fenòmens de degradació.

- Es prohibeix l'addició al lleixiu de substàncies que produeixin iguals o similars a productes alimentaris o que emmascarin totalment la seva olor, així com aquells que n'alterin el seu color.

Els fabricants, envasadors i importadors de lleixius fabricats per a ús com a desinfectants a la indústria alimentària, així com aquelles que inclouen la denominació “apta per a la desinfecció d'aigua potable”.

Els fabricants de lleixiu estan obligats a comunicar a l'Institut Nacional de Toxicologia la composició de la mateixa i qualsevol canvi que es pugui introduir amb la finalitat d'orientar en cas d'accident.

Requisits d'envasat:

- Les matèries que constitueixen els envasos i els seus tancaments no seran susceptibles de ser atacats pel seu contingut ni de formar en combinació amb aquest substàncies que puguin ser perilloses.
- Els envasos i els seus tancaments hauran de ser estancs, forts i sòlids amb la finalitat d'evitar que s'obrin i que resisteixin amb seguretat els esforços de les operacions normals de manipulació.
- Els lleixius classificats com a irritants disposaran d'un sistema de tancament que compleixi amb les especificacions que, per a les abans referides classificacions, s'estableixin.
- Als envasos i etiquetes mai no s'utilitzaran dissenys que puguin atraure o suscitar la curiositat de la canalla.
- Els envasos de lleixiu de contingut net igual o inferior a 10 litres no seran retornables. Els envasos de lleixiu apta per a desinfecció d'aigua potable de contingut net superior als 10 litres, que hagin de ser reutilitzats, hauran de netejar-se i higienitzar-se prèviament mitjançant qualsevol procediment que garanteixi les condicions higiènico-sanitàries que tenia l'envàs al seu primer ús.

---

condicions laborals en neteja guia